

**R. P. Georgii De Rhodes Avenionensis, È Societate Iesv,
Philosophia Peripatetica, Ad Veram Aristotelis Mentem**

Rhodes, Georges de

Lvgdvni, 1671

Sect. j. Relationum prædicamentalium existentia, natura, proprietates.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95638](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95638)

scitum esse, explicata sunt in libris Physicorum. Habere, denominatio est extrinseca à veste, quæ ambit, vel ornat corpus, de qua nihil video esse scitu dignum.

QVÆSTIO V.

De prædicamento relationis.

Relationum
miracula.

DE reliquis categoriis obiter tantum dixi, quia plenior earum tractatio alibi data erat. Relationes propriæ huius loci sunt, & illarum tota consideratio nullibi melius tradi potest. Relationes, inquam, arcanum naturæ miraculum, compedem innoxiam, catenam liberam, hostile fedus, extra se idem, plura vnum. Illas nec tenere potest creaturarum rerum natura, nec fugere; nec audet negare, nec potest aspicere. Est enim in relatione coniunctio duorum sine plurium nexu. Extranea sibi est, nec à se recedit, & in aliud tendit; vni se applicat, & plures consignat; alterum nominat, & seipsam explicat; nunquam melius sua, quam cum est extra se tota; nunquam verius ipsa, quam cum à se longius est digressa.

Totum esse
habet ad
aliud.

Peregrinatur intra se, immutata interit, illibata crescit, multiplicatur sine sumptu, alienis crementis auctior, nec intra se maior; sine termino suo tota, & tamen nulla; & mancipatio mutua, dum extremum vnum illius totum se alteri subiicit, & sui intus eodem tempore illud efficit: in naturarum affinitate nascitur, nec in earum varietate consumitur: oppositionem habet, dum facit similitudinem: sine sensu moritur, quia nascitur sine motu; & ubi desinit aspicere, statim cessat vivere; toties in vna re multiplex, quoties eam maiorem esse contigit, vel minorem. Thefauros videlicet relationum innumerabiles pauperissimus quisque possidet; acervos portat absque ullo pondere; diuitias habet, quas nemo solus habere potest; innocentes gazas, alienas, & tamen nostras.

Diuinæ re-
lationes.

Habet illas creatura quælibet, quia est ad aliud, neque tota esse potest sui iuris: ad alterum tota, quia nata ex alio. In Deum respectus ad creaturas cadere nullus potest, quia in seipso, & ad seipsum totus est, & seipso totum bonum suum est. Habet in sinu suo aspectum triplicem vnius sui, in se manentem, ad se digressum; nec vnum totum, nec totum trinum, multiplicem vnum, diuisionem indiuisam, trinum in vno nexum, in seipso à se diuersum: substantiam sapius suam, & semel diuinam; sapius eandem, sed non multiplicem; sapius datam, & semper suam; in tribus relatiuis totam, ut non semel intuentium oculis alliceret; in tribus personis vnam, ut cognata sibi ipsa esset, quæ sibi soli par esse posset.

Relatio Dei
ad creatu-
ras.

Ad res à se factas imperium habere potest, sed non respectum; ad seipsum omnia refert, impotens referri; ordinem in omnibus facit, quem habere nescit, bona sua transfundere nititur in omnes, & intactus ab omnibus manere. Haberet enim oceanus ille totius pulchri nullam aliquam decoris sui sibi aduentitiam? Haberet ille sine nomine omnino, aliquid nomen extra se natum? Et deberet aliquid creaturis infinitas, quod auferri posset, aut admitteret? Aternitas
R.P. de Rhodes curs. Philosoph.

A aliquid nouum, quo creatura prior fuisset? Tu nobis Deus maxime habes aliquid, quod sine nobis tuum esse non potest; qui nec ditior es, quod nos habeamus; nec potentior, quod facias; nec beator, quod respicias; qui nec minus potens esses, si nos fieri non possemus; nec minus sapiens, si cognosci non valeremus.

De hac igitur tam ignota, & tam mirabili categoria, ut plenè dispertem, totam controuersiam sex capitibus concludo. Primum sit relationum existentia, natura, proprietates. Secundum, proximum subiectum, seu fundamentum & distinctio eius à relatione. Tertium terminus. Quartum varia species relationum categoricarum.

B Quintum relationes non categoricae. Sextum subiectum remotum; perferam utrum sint in Deo relationes ad creaturas.

SECTIO I.

Relationum prædicamentaliū existentia,
natura, proprietates.

Certum est primò, ista potissimum vocabula Explicatio
in hac materia cognoscenda esse, *relatio*, *ratio*, *correlatio*, *fundamentum*, *terminus*, *ratio fundandi*, *ratio*, *vocum*.

Relatio significat comparisonem vnius cum alio, & respectum; seu habitudinem vnius ad aliud; id est id quo vnum respicit aliud; quia referri significat comparare, seu dirigere vnum ad aliud.

C Paternitas v. g. dicitur relatio, quia est id quo pater respicit filium. Correlatio est mutus respectus vnius ad alterum; id est, relatio per quam aliquid refertur ad aliud, quod ad ipsum refertur; quia est id quo filius qui respicitur à patre, respicit patrem. Idem relatio alia dicitur esse mutua, quando ex parte extremi vtriusque reperitur relatio; sic enim pater respicit filium, & filius respicit patrem; alia est relatio non mutua, quando in vno tantum extremo est relatio realis; sic enim dicam Deum respici à creaturis, quas tamen ipse non respicit. Fundamentum est id quod est causa subiecto ut habeat relationem, ut in patre potentia generatiua est fundamentum paternitatis; in pariete albo, albedo est fundamentum similitudinis. Terminus est id quod ab alio respicitur. Ratio fundandi est conditio requisita ut exurgat relatio, ut in relatione paternitatis generatio dicitur ratio fundandi. Denique subiectum relationis est illud, quod sustentat relationem, siue relatum, aut correlatum: pater v. g. est subiectum paternitatis.

Certum est secundò, relationem diuidi in relationem realem, quæ scilicet fictitia non est; & relationem rationis, quæ fictitia est. Secundò, realem aliam vocari secundum esse, cuius esse est ad aliud; aliam secundum dici, cuius esse non est ad aliud, sed explicatur per ordinem ad aliud. Tertiò relationem secundum esse aliam vocari transcendentem, quæ in omnibus reperitur prædicamentis, & est, ut dicitur in sequentibus, ens partim absolutum, partim respectuum: aliam prædicamentalem, quæ in solo est prædicamento relationis, estque purus respectus, id est nihil aliud quam respectus. De huius ultimæ solius existentia, natura, proprietatibus nunc quæritur, de reliquis postea videro.

Triplex di-
uisio rela-
tionum.

S. I.

*Verum sint relationes aliqua predicamentales
verè reales.*

Aliqua sunt, inquit Philosophus in prædicamentis, quorum esse est ad aliquid se habere. Et 5. Metaph. Ea sunt ad aliquid, quæ id quod sunt, aliorum esse, aut ad aliquid aliquo modo dicuntur. Merito ergo controuerti potest, utrum huiusmodi respectus vnus ad aliud sit aliquod accidens reale, an verò fictitium duntaxat, & per intellectum.

Triplex dubitatio.

Ratio enim dubitandi primò est, quia implicat dari aliquod accidens reale, quod non possit habere esse in subiecto: relatio non potest habere esse in subiecto. Probatur. Illud, cuius totum esse est ad aliud se habere, seu quod non habet nisi esse ad, non potest habere vllum esse in: relatio habet totum esse ad: ergo relatio non habet vllum esse in.

Secundò, quod aduenit rei alicui sine vlla eius mutatione, non est aliquid reale: relatio aduenit rei sine vlla eius mutatione; cum enim de nouo sit Romæ paries albus, similis incipit ei esse paries existens Parisiis, immutatus omnino manens, vt patet: ergo relatio non est aliquid reale. Imò patet quod omnis comparatio fit per intellectum: relatio autem comparatio est: ergo illa non est nisi per intellectum.

Tertiò nullum est ens reale, quod non habeat causam, & quod non fiat per veram actionem: relatio nec habet causam, nec fit per vllam actionem, quia vt docet Philosophus 5. Physicorum, textu 10. ad relationem non est motus: ergo relatio non est ens reale.

Existencia relationum.

Dico primò, dari relationes categoricas, quæ sint verè reales, non autem fictæ, aut per solum existentes intellectum.

Ratio est primò, quia si nihil est in pariete albo, ratione cuius dicatur similis alteri parieti albo, poterit eodem iure dici similis parieti nigro: hoc autem nemo dixerit: ergo est aliquid in pariete albo, ratione cuius dici potest similis alteri parieti albo. Illud est quod vocatur relatio. Secundò etiam si nullus cogitet intellectus, Pater est verè Pater, & Filius est verè Filius. Vna quantitas maior est, vel minor, vel æqualis alteri quantitati. Vnum est alteri vicinum, aut ab eo distans: quæ omnia relativa sunt, cum habitudinem dicant ad aliud. Et sanè negari non potest esse in Deo veras relationes distinctiuas personarum diuinarum, quæ sunt omnino reales; Pater enim est verè Pater, & habitudinem dicit ad Filium: ergo etiam in creatis esse patrem & esse filium sunt relationes reales, & independentes ab intellectu.

Solutio primæ dubitatio.

Ad primam resp. negando quod relatio non habeat esse in subiecto; nam quando dicitur esse accidens, cuius totum esse est ad aliud, significatur illam esse accidens, cuius totum esse quod habet in subiecto, est ad aliud; seu cuius totum munus est subiectum illud, in quo est, perficere in ordine ad aliud. Vbi vides includi omnino esse in. Absolutè igitur maior illa neganda est: illud non habet esse in, quod habet totum esse ad. Nego, inquam, quia illud esse ad, est in subiecto.

Solutio secundæ.

Ad secundam respondeo distinguendo maio-

Arem: illud non est reale, quod de nouo rei alicui aduenit sine vlla eius mutatione; si de nouo adueniat secundum quod dicitur in recto, tum in obliquo, concedo; si adueniat rei tantum secundum id quod dicitur in obliquo, nego. Similitudo aduenit parieti albo iam existenti, non secundum id quod dicitur in recto, sed secundum illud duntaxat quod dicitur in obliquo, vt constabit ex sect. 2. Verum est quod omnis comparatio actualis est per intellectum; comparatio verò aptitudinalis, seu id quo posito intellectus comparare rationabiliter potest vnum cum altero, non est per intellectum, sed est reale. Relatio autem non est actualis comparatio, sed tantum aptitudinalis.

B Ad tertiam respondeo distinguendo maiorem: Solatio omne ens reale habet aliquam causam, & fit per veram actionem, si sit entitas ab aliis distincta, concedo; si fit duntaxat formaliter ab aliis distincta secundum illud duntaxat, quod dicitur in obliquo, nego. Relatio huiusmodi est, vt dixi. Vnde dici solet, formalitates non propriè producti, sed resultare tantum, quatenus producta entitate fundamenti, & termini statim est relatio.

S. II.

*Quenam sint essentia, & proprietates
relationis categoricæ.*

C Dest, quanam sit propria definitio relationis prædicamentalis, prout differt à quacunque alia relatione: deinde quid requiratur essentialiter, vt in aliquo subiecto noua exurgat relatio.

Ratio dubitandi primò est præsertim, quomodo terminus relationis sit illi essentialis, quia illud quod est essentialiter relationi, & veluti eius forma constitutiva, est intrinsecum relationi: terminus non est intrinsecus relationi, sed omnino extrinsecus: ergo terminus non potest esse relationi essentialis, nec forma eius constitutiva.

D Secundò terminus est omnino distinctus à fundamento relationis: ergo est omnino distinctus à relatione, quæ idem est cum fundamento.

Tertiò: relatio entitatem à solo habet fundamento: ergo ab illo habet essentiam, & specificationem.

Dico secundò, relationem rectè definiti accedens reale, cuius totum esse est ad aliud.

Ratio est, quia per hoc distinguitur relatio huiusmodi ab aliis omnibus relationibus, & ab omnibus entibus absolutis. Cum enim totum eius esse sit ad aliud, maxime differt ab entibus absolutis. Cum sit realis, differt à relationibus rationis. Cum eius esse respectum sit ad aliud, differt à relationibus secundum dici, quarum esse non est respectum, quamuis explicetur per respectum.

E Difficilius autem videtur dicere discrimen relationis categoricæ à relatione, quæ vocatur transcendentalis. Primò enim non placet explicatio Caietani, Fonseca, & Suarez, qui volunt relationis categoricæ proprium esse, vt terminum respiciat purè vt terminum, non exercendo circa illum munus vllum causalitatis; cum tamen relatio transcendentalis respiciat terminum vel vt causam, vel vt effectum. Hoc, inquam, videtur

videtur difficile, quia potentia respicit obiectum pure ut terminum, æquè ac pater respicit filium; quia utraque non est minus causa formalis extrinseca. Imò relationes omnes, quæ in actione fundantur, sunt prædicamentales; & tamen respiciunt terminum ut causam, vel ut effectum. Secundò non placent ij, qui volunt relationem categoricam respicere terminum ut actu existentem, quod negant convenire relationi transcendentali: sed hoc est aperte falsum, quia nullus est modus, qui transcendentaliter non referatur ad modificatum, cuius tamen actua-lem existentiam requirit.

Verius itaque dicitur, relationem categoricam esse accedens subiecti proximi, quod denominat; relationem autem transcendentalem nunquam esse accedens talis subiecti, seu fundamenti: v. g. paternitas accidentalis est homini; dependentia verò est illi essentialis. Hinc fit, ut paternitas sit relatio categorica; dependentia verò à Deo sit relatio transcendentalis. Fateor quidem relationem transcendentalem esse posse accidentalem subiecto remoto: cognitio v. g. accedens est hominis cognoscens, sed nunquam est accidentalis fundamentum, quod appellatur proximum subiectum; v. g. relatio ad obiectum cognitum est essentialis cognitioni, quæ fundamentum est talis relationis. Similiter relationes transcendentales accidentium sunt accidentales subiectis accidentium, sed sunt essentielles ipsis accidentibus.

Conclusio bimembris. Dico secundò, relationem categoricam necessariò & essentialiter includere fundamentum & terminum, sine quibus nec esse, nec intelligi potest; sed ita tamen ut dicat essentialiter & in recto ipsum fundamentum; terminum autem connotatiue solum & in obliquo.

Relatio exigit fundamentum & terminum. Prima pars facile colligitur ex definitione relationis, quam attuli: nam illa est accedens, cuius totum esse est respicere aliud; idest, cuius totus effectus formalis, quem confert subiecto, est dirigere, seu ordinare illud ad aliud. Vbi manifestè indicatur fundamentum ratione cuius aliquid refertur, & terminus ad quem refertur: relatio enim requirit causam aliquam proximam, ratione cuius existit in vno potius quàm in altero; v. g. ut paries similis sit alteri parieti, debet esse aliqua causa, & fundamentum illius similitudinis, alioqui esset similis cuilibet alteri. Huiusmodi causa vocatur fundamentum relationis: ergo relatio exigit aliquod fundamentum. Sed & necessariò exigit terminum, quia est ad aliud, idest ad terminum, sine quo, ne diuinitus quidem intelligi potest, aut conservari: hoc enim vnicum discrimen est entis absoluti à respectivo, quòd illud perfectè significet sine alio extra se; respectuum autem præter seipsum, necessariò exigit etiam aliquid aliud à se.

Fundamentum, & terminus diuerso modo pertinent ad relationem Secunda pars asserit fundamentum & terminum, tamen pertinere ad essentiam relationis, non eodem tamen modo pertinere ad constitutionem essentia illius: duobus videlicet modis fieri potest ut aliquid sit de essentia rei alius. Primò ita ut in recto sit ipsa entitas illius; secundò ita ut in obliquo connotetur ab eo, & respiciatur: v. g. illud quod est entitas visionis in recto, constitutum est, & essentialiter visioni; species nimirum expressa producta in oculo. Illud autem, quod connotatur extrinsecè à

R. P. de Rhodæ curs. Philosoph.

A visione in obliquo, est essentialiter visioni; color nimirum qui terminat visionem, neque vilo modo est entitas ipsa visione. Nulla igitur relatio est, quæ non dicat fundamentum & terminum; sed fundamentum est entitas ipsa relationis, ideo in recto illam constituit: terminus autem non potest dici entitas relationis, neque relatio dici potest esse terminus, sed connotatur tantum à subiecto relationis, & in obliquo illam ingreditur. Filius v. g. non est entitas paternitatis, sed id quod respicitur & connotatur à paternitate; ideo illa entitas est ipsa potentia generatiua patris, propterea tamen respicit filium.

B Ad primam respondeo terminum relationis esse quidem semper extrinsecum fundamento relationis; nihil enim refertur ad seipsum; sed esse tamen extrinsecum & essentialiter relationi; non tanquam entitatem & rectum relationis, sed tanquam obliquum & connotatum intrinsecum relationi, sed extrinsecum eius fundamento: quanquam in aliquo etiam sensu dici potest, terminum extrinsecum esse relationi, si per esse extrinsecum intelligatur id quod non est in recto, & entitatiue ipsa relatio.

Solutiones difficultatum.

C Ad secundam respondeo terminum necessariò esse distinctum à fundamento relationis, quæ relatio distinguitur à fundamento secundum id quod illa in obliquo connotat, non secundum quod illam constituit in recto.

Ad tertiam pater ex dictis, quod relatio totam entitatem habet in fundamento, non absolute sumpto, sed propterea in obliquo connotat terminum.

Sequebantur proprietates relationis, in quibus levis est difficultas.

Proprietates relationis.

Prima est, quod posito fundamento & termino, ponitur necessariò relatio; non per veram actionem, sed per resultantiam, ut dixi; quia illis positis, ponitur totum id quod essentialiter exigit relatio, tum in recto, tum in obliquo: ergo illis positis, ponitur relatio.

D Secunda est, non suscipere magis & minus, nisi secundum sensum vulgi. Similitudo v. g. non suscipit in seipsa magis & minus, ita ut vna res sit alteri similior quàm altera; quamuis dicatur vulgò, illa esse magis similis per maiorem aut minorem accessum ad perfectam similitudinem. Nam v. g. si album ut sex esset similis albo ut septem, quàm album ut duo, deberet esse similis in numero graduum; nam essentia albedinis est eodem modo similis in utroque: sed album ut sex non est similis in numero graduum albo ut septem, quàm album ut duo, quia eundem non habet gradum: ergo non est reuera similis, licet secundum sensum vulgi dicatur similis.

E Tertia proprietas est, quod relata sunt simul naturà & cognitione, ut patebit ex dicendis de termino relationis.

Quarta est habere contrarium, non ratione sui, sed ratione fundamenti: si enim fundamentum sit qualitas, tunc relatio habebit contrarium; si non sit qualitas, contrarium non habet.